

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เปรียบเทียบที่มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุป
ตามลำดับขั้นดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน
2. เปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับ
ปานกลาง

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. ปัจจัย 10 ด้าน มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. การดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 3,151 คน จาก 284 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 10 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือ ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ทำ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ทำ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านการปกครองบังคับบัญชา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยวัดจาก

พฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านความผูกพันกับองค์กร ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน และด้านความสามัคคี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2543 : 112)
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้ t-test
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's)

5. สรุปผล

1. ปัจจัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลด ดังนี้คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน การปกครองบังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ทำ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการยอมรับนับถือ และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านเงินเดือน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้าราชการครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า คือ ด้านความสามัคคี ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน และด้านความผูกพันกับองค์กร

3. เปรียบเทียบระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และด้านการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

5. ปัจจัยในการปฏิบัติงานทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีข้อค้นพบสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ผลที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชา เป็นปัจจัยจูงใจที่ทำให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงานซึ่ง เรมเพล และเบนทลีย์ (ชัยวัฒน์ สุทธิไกรลาศ. 2537 : 16 ; อ้างอิงจาก Rempel and Bently. 1946 : 631-641 Education and Psychological Measurement) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูใหญ่กับหมู่คณะ เงินเดือนของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ภาวะรับผิดชอบของครู ศักดิ์ศรีและสถานะของครู ความสะดวกสบายในการทำงานของครู และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์ หรดาล (2540 :85-86) ได้กล่าวถึงปัจจัยจูงใจที่ทำให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ ลักษณะการปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับคนงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบายการบริหารงาน ระบบค่าตอบแทนในการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ในทำนองเดียวกัน สุชาดา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2541 : 35) กล่าวถึงปัจจัยที่จะช่วยดึงดูดรักษามูลค่าครูให้อยู่กับองค์กร ประกอบด้วย ค่าตอบแทนรวมตั้งแต่ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส ค่ารับรอง สวัสดิการ และผลประโยชน์อื่นๆ ยศตำแหน่ง โอกาสในการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าตามสายงาน องค์การระบบการจัดการ และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งปัจจัยที่นักวิชาการได้กล่าวไว้เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ทั้งโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลต่างให้ความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจอยู่แล้ว ในปัจจุบันผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนของรัฐบาลจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารมาแล้วจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดี

จะมีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน (อนุชา คำรงค์ศักดิ์, 2539 : 20) สำหรับปัจจัยด้านเงินเดือน ข้าราชการครุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่างมีสถานะเป็นข้าราชการ ซึ่งหน่วยงานราชการจะมีระเบียบ กฎเกณฑ์ของทางราชการกำหนดไว้ว่าการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะผ่านการอบรมการเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดี รู้หลักการบริหารการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในองค์กรก็ตาม ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรตามหลักของการบริหารที่ผ่านการอบรมมาแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากระเบียบกฎเกณฑ์ที่วางไว้ตายตัวของทางราชการ จึงไม่สามารถจะบริหารจัดการในเรื่องเงินเดือน การก้าวเข้าสู่ตำแหน่ง ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรได้อย่างเต็มที่ อีกประการหนึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องอาศัยเงินแผ่นดินในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีกฎระเบียบชัดเจนและงบประมาณมีจำกัด จึงไม่สามารถที่จะจัดปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขวัญของครูได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้าราชการครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับต่ำ คือ ด้านความสามัคคี ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน และด้านความผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรนันท์ พิรุณสุนทร (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสกลนคร ที่พบว่า ครูและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสกลนคร มีขวัญในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ในส่วนของ วสันต์ ขมสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 6 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในหน่วยงาน ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความรู้สึกพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ และด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย มีขวัญในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจด็จ วีระนาคินทร์ (2540 : 86-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์

กับผู้บังคับบัญชา ด้าน โอกาสก้าวหน้า และด้านสถานภาพทางสังคม ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านรายได้และสวัสดิการ ตามลำดับ

การที่ขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐมากยิ่งขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านการพัฒนาทางวิชาการที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งข้าราชการครูเข้าร่วมในการพัฒนาวิชาการ ด้านการสนับสนุนงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถพึ่งตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนการบริหารจัดการที่ภาครัฐเข้าไปช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 44 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น อีกประการหนึ่งสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน (2531 : 25) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลเอาไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของครู นอกเหนือจากภาระงานด้านอื่นๆ และผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับผู้บริหารมาแล้วทั้งสิ้น จึงเอาใจใส่ในการบริหารงานบุคลากรมากยิ่งขึ้นจึงทำให้ข้าราชการครูมีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และอีกประการหนึ่ง ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้รับความก้าวหน้าทั้งด้านเงินเดือน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเป็นเหตุผลที่ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ดังที่ ประดิษฐ์ คุณรัตน์ (2539 : 139-140) ได้กล่าวว่า ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและรางวัลที่ได้รับ เช่น การให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสม มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือน ด้านนโยบาย

และการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และด้านการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ทำงานร่วมกันได้ดี ผู้บริหารและคณะครูมีความเป็นกันเอง เมื่อมีปัญหา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ดี เมื่อมีปัญหาส่วนตัวคณะครูให้ความเห็นใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สิ่งที่ทำให้คนอยากทำงานนั้น เพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อการปฏิบัติงานและผลงานด้วย หากบุคคลสนิทสนมกัน ก็จะไม่อยากจะทำอะไรให้เป็นผลดีกับหน่วยงานนั้นเลย อีกทั้งผู้บริหารได้มอบอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย หรือผู้ช่วยฝ่าย ไว้อย่างชัดเจน และงานที่มอบหมายมีความสำคัญของงาน และความเหมาะสมกับบุคคลที่ได้รับมอบหมาย เพราะการที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้มีการรับผิดชอบงานนั้นบุคคลย่อมมีโอกาสที่จะได้แสดงออกถึงความสามารถของเขาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงทำให้ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และด้านการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน สอดคล้องกับชวลิต โพธิ์เงิน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับขวัญโดยรวมของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบระดับขวัญในการปฏิบัติงานพบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ปัจจัยในการปฏิบัติงานทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจ

ในการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมในสภาพปัจจุบันข้าราชการครูเห็นว่าได้รับปัจจัยเรื่องรายได้ เป็นปัญหาต่อการดำรงชีพมาก จากการวิจัยพบว่า เงินเดือนและรายได้พิเศษในปัจจุบันไม่คุ้มค่ากับปริมาณงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเจ็จ วีระนาคินทร์ (2540 : 81) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านสภาพการปฏิบัติงานด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และด้านสภาพทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .66$) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาค้นพบว่า ปัจจัยทั้ง 10 ด้าน มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ฉะนั้นสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยทั้ง 10 ด้านนี้ ให้ดีอยู่เสมอ เพื่อที่จะส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีขวัญที่ดีในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ข้าราชการครูได้รับการยอมรับนับถือ มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ตลอดจนโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

1.2 สถานศึกษาควรจัดหาเงินเป็นกองทุนสำรองเพื่อเป็นสวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ตลอดจนการศึกษานูตรา

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้จัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อขอรับเงินประจำตำแหน่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนด้วย

1.4 ด้านเงินเดือนนั้น สถานศึกษาควรพิจารณาขึ้นเงินเดือนและความดีความชอบของครู โดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม

1.5 ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น อาคารเรียน ห้องเรียนห้องทำงานสำหรับครู เครื่องอำนวยความสะดวก

สะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีเพียงพอกับความต้องการ และจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนถูกสุขลักษณะสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ทำให้ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานกับกลุ่มประชากรอื่นหรือเขตการศึกษาอื่น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู นอกเหนือจากปัจจัยในการปฏิบัติงาน 10 ด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY